



Monitoring Commissie

# **CORPORATE GOVERNANCE CODE**

**VERANTWOORDINGSDOCUMENT  
ACTUALISTIE CODE**

**december 2022**

secretariaat:

Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

**[www.mccg.nl](http://www.mccg.nl)**



# INHOUDSOPGAVE

<b>INLEIDING</b>	<b>4</b>
<b>PREAMBULE</b>	<b>7</b>
<b>HOOFDSTUK 1. LANGE TERMIJN WAARDECREATIE</b>	<b>8</b>
<b>HOOFDSTUK 2. EFFECTIEF BESTUUR EN TOEZICHT</b>	<b>13</b>
<b>HOOFDSTUK 3. BELONINGEN</b>	<b>17</b>
<b>HOOFDSTUK 4. ALGEMENE VERGADERING</b>	<b>18</b>
<b>NALEVING VAN DE CODE</b>	<b>20</b>
<b>SAMENSTELLING MONITORING COMMISSIE CORPORATE GOVERNANCE CODE</b>	<b>21</b>

# INLEIDING

De Corporate Governance Code (hierna: de Code) is geactualiseerd. De actualisatie is mede tot stand gekomen dankzij de vele waardevolle reacties op de ter consultatie voorgelegde wijzigingen van de Code die in 2016 door de Commissie Van Manen is vastgesteld. In onderhavig document wordt – op hoofdlijnen – toegelicht op welke onderdelen de Monitoring Commissie Corporate Governance Code (hierna: de Commissie) aanleiding heeft gezien om de ter consultatie voorgestelde principes en best practice bepalingen te wijzigen.

In de geactualiseerde Code is de nummering van principes en best practice bepalingen op enkele plaatsen aangepast ten opzichte van de ter consultatie voorgelegde tekst. Tenzij anders is vermeld, verwijst onderhavig document naar de nummering zoals deze in de op 20 december 2022 gepubliceerde geactualiseerde Code is opgenomen. Om de leesbaarheid van de Code te verbeteren is daarnaast de toelichting op de best practice bepalingen in de geactualiseerde versie van de Code onder het betreffende principe of de betreffende best practice bepaling geplaatst.

## Proces totstandkoming actualisatie Code

De Code is voor het eerst vastgesteld in 2003 en gewijzigd in 2008 en 2016. In de jaren na de laatste herziening van de Code in 2016 zijn er op het gebied van governance een aantal belangrijke ontwikkelingen waar te nemen, zoals de grotere nadruk op duurzaamheid en digitalisering en diversiteit en inclusie. Vanaf haar aantreden is de Commissie dan ook in gesprek geweest met de schragende partijen, bestuurders en commissarissen van beursvennootschappen en andere belanghebbenden om de Code actueel, toekomstgericht en relevant te houden. Uit die gesprekken bleek dat er behoefte bestond aan actualisatie van de Code op gebieden als lange termijn waardecreatie, diversiteit en de rol van aandeelhouders. Daarnaast was actualisatie nodig op een aantal onderwerpen vanwege gewijzigde wet en regelgeving, zoals de invoering van de wettelijke bedenktijd en de nieuwe regels op het gebied van het bezoldigingsbeleid en het bezoldigingsverslag in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Verder heeft de Commissie op verzoek van de Minister van Financiën beoordeeld of en in hoeverre de aanbevelingen in het onderzoeksrapport ‘Versterking Verantwoordingsketen’ van de Universiteit Leiden konden worden meegenomen in de actualisering en nadere duiding van de Code.

De voorstellen voor actualisatie van de Code heeft de Commissie op 21 februari 2022 gepresenteerd in een consultatiedocument (hierna: het Voorstel). Het Voorstel lag vanaf 21 februari 2022 tot en met 17 april 2022 ter consultatie. Op het Voorstel zijn 47 uiteenlopende reacties ontvangen. Ook tijdens bijeenkomsten in verschillende gremia, in de pers en in vaktijdschriften zijn opvattingen en suggesties naar voren gebracht.

De Commissie heeft daarnaast zowel voorafgaand aan de presentatie van het Voorstel als daarna gesprekken gevoerd met de schragende partijen van de Code: het CNV, Eumedion, Euronext NV, de FNV, de Vereniging van Effectenbezitters, de Vereniging van Effecten Uitgevende Ondernemingen en de Vereniging VNO-NCW.

De Commissie is dankbaar dat zo velen vanuit verschillende invalshoeken de tijd en moeite hebben genomen hun opvattingen kenbaar te maken. De reacties zijn met veel interesse bestudeerd en hebben aanleiding gegeven om het Voorstel op onderdelen te wijzigen. Deze wijzigingen worden toegelicht in dit document. Hierbij is de volgorde van de hoofdstukken in de Code aangehouden.

De ontvangen reacties op het Voorstel zijn te raadplegen op de website van de Commissie: [www.mccg.nl](http://www.mccg.nl), tenzij is aangegeven dat de betrokkene daar bezwaar tegen heeft.

### **Uitgangspunten actualisatie Code**

De Commissie is terughoudend geweest om ten opzichte van het Voorstel verdere vernieuwingen aan te brengen, omdat deze vernieuwingen niet ter consultatie zijn voorgelegd. Suggesties voor verdere vernieuwing zijn echter wel ter harte genomen en zijn in kaart gebracht om mee te nemen bij toekomstige werkzaamheden van de volgende Commissie. Het gaat hierbij onder andere om het in *control statement*.

Bij het formuleren van de voorstellen en bij het verwerken van de reacties heeft de Commissie als uitgangspunt gehanteerd de Code zo veel als mogelijk principle based te formuleren. Niet de uitleg van de Commissie, maar de rapportage en verantwoording door de vennootschappen is van groot belang voor de invulling van de principes en best practice bepalingen van de Code. Waar nodig heeft de Commissie wel richtinggevende aanwijzingen in de Code opgenomen.

Andere door de Commissie zoveel als mogelijk gehanteerde uitgangspunten zijn het vermijden van overlap met (toekomstige) wetgeving en het houden van aansluiting bij de nationale en internationale context waarin de Code zich bevindt en waarin vennootschappen en aandeelhouders opereren. Naar aanleiding van diverse ontvangen reacties heeft de Commissie tevens kritisch gekeken naar voorschriften die in het Voorstel in de toelichting bij best practice bepalingen waren opgenomen in plaats van in de best practice bepalingen zelf. In de geactualiseerde Code zijn deze voorschriften verplaatst naar de best practice bepalingen.



## PREAMBULE

### Wet op de ondernemingsraden

De Commissie heeft in de preambule een expliciete verwijzing naar de Wet op de ondernemingsraden (WOR) opgenomen. Hierbij heeft de Commissie verduidelijkt dat, indien de WOR goed gebruikt wordt, deze wet de verhouding tussen de vennootschap en haar werknemers (-vertegenwoordigers) voldoende borgt. In aanvulling op de WOR wordt in de Code wel aandacht besteed aan de verhouding tussen de vennootschap en haar werknemers (-vertegenwoordigers) in bepalingen die betrekking hebben op cultuur en de contacten tussen de raad van commissarissen en het medezeggenschapsorgaan.

### Stakeholderbegrip

Het stakeholderbegrip is reeds in de Code opgenomen. Op basis van de versie van de code uit 2016 zijn *Stakeholders* groepen en individuen die direct of indirect het bereiken van de doelstellingen van de vennootschap beïnvloeden of er door worden beïnvloed: werknemers, aandeelhouders en andere kapitaalverschaffers, toeleveranciers, afnemers en andere belanghebbenden. In de geactualiseerde Code heeft de Commissie het begrip stakeholders uitgebreid door toe te voegen dat het bij het begrip stakeholders ook gaat om groepen en individuen die direct of indirect door het bereiken van de doelstellingen van de vennootschap kunnen worden beïnvloed. De gevolgen van het handelen van de vennootschap, zowel vanuit sociaal als ecologisch perspectief, kunnen zich tot ver buiten de kring van de direct bij de vennootschap betrokkenen uitstrekken en een ingrijpende impact hebben. De Commissie is van mening dat het bestuur en de raad van commissarissen in de huidige tijdgeest bij hun besluitvorming ook onder ogen moeten zien welke groepen of individuen door het bereiken van de doelstelling van de vennootschap kunnen worden beïnvloed en dit bij hun besluitvorming moeten betrekken. De Commissie heeft zich daarnaast laten inspireren door de definitie van belanghebbenden in het concept van de *Corporate Sustainability Due Diligence Directive* (de CSDD(D)). In die definitie is ook 'of kunnen worden beïnvloed' opgenomen.

### Meer diverse groep van beursvennootschappen

De groep beursvennootschappen die onder de werking van de Code vallen wordt steeds diverser. Er zijn immers steeds meer beursvennootschappen met een hoofdnotering in het buitenland en ook het aantal *special purpose acquisition companies* (SPACs) is de afgelopen jaren gestegen. Van deze vennootschappen wordt verwacht dat zij de Code naleven. De preambule van de Code gaat hier op in.

Voor wat betreft de SPACs wordt opgemerkt dat een gedeelte van de bepalingen van de Code pas relevant wordt op het moment dat de SPAC een overname heeft gedaan, maar dat er ook diverse bepalingen zijn die juist relevant zijn voordat een SPAC een overname heeft gedaan. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan principe 2.7 en de onderliggende best practice bepalingen inzake het voorkomen van belangenverstremgeling.

# HOOFDSTUK 1.

## LANGE TERMIJN WAARDECREATIE

### Duurzame lange termijn waardecreatie - principe 1.1

Bij bestudering van de ontvangen reacties ten aanzien van het begrip lange termijn waardecreatie en de aandacht die in de Code moet uitgaan naar duurzaamheid, heeft de Commissie besloten om in de Code en bij het begrip lange termijn waardecreatie duidelijker tot uitdrukking te brengen dat duurzaamheid een onderdeel is van lange termijn waardecreatie. Van bestuurders en commissarissen wordt niet alleen verwacht dat zij aandacht besteden aan de consequenties van beslissingen op de lange termijn en de impact op stakeholders, maar ook dat zij duurzaam handelen vanuit ecologisch, sociaal en economisch perspectief. Om die reden wordt in de geactualiseerde Code gesproken over duurzame lange termijn waardecreatie. Wat in dit verband moet worden verstaan onder duurzaam wordt gekleurd door nationale en internationale ontwikkelingen en regelgeving. Hoewel de Commissie in diverse reacties is opgeroepen om de invulling van het begrip lange termijn waardecreatie nader te definiëren, heeft de Commissie na zorgvuldige afweging ervoor gekozen om dat niet te doen. Wel heeft de Commissie in de toelichting de context geschetst van duurzame lange termijn waardecreatie. De exacte invulling van dit begrip verschilt per vennootschap. Het is aan de vennootschappen om de door de Code geboden ruimte te gebruiken om zelf invulling te geven aan de wijze waarop zij duurzaam lange termijn waarde creëren en om hierover verantwoording af te leggen.

Het grote belang van duurzame lange termijn waardecreatie heeft de Commissie eveneens tot uitdrukking gebracht door in principe 1.1 te bepalen dat het bestuur verantwoordelijk is voor duurzame lange termijn waardecreatie. In de toelichting heeft de Commissie nader uiteengezet dat deze verantwoordelijkheid, zoals in het algemeen geldt voor de taakuitoefening van bestuurders, geen resultaatsverplichting oplevert. Er wordt niet voorgeschreven wat in concrete gevallen de uitkomst van de afweging van relevante belangen en externe gevolgen moet zijn. De verantwoordelijkheid die van bestuurders bij hun taakuitoefening mag worden verwacht, moet bovendien niet op een lijn worden gesteld met aansprakelijkheid.

In principe 1.1 heeft de Commissie de zinsnede ‘geeft zich rekenschap van de effecten van het handelen van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming in de productie- en waardeketen’ vervangen door ‘Het bestuur houdt rekening met de effecten van het handelen van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming op mens en milieu.’ De Commissie is van mening dat dit beter aansluit bij het voorstel van de *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD) en het voorstel voor de CSDD(D).

### Digitalisering en cybersecurity - principe 1.1 en best practice bepaling 1.1.1

De Commissie heeft in de toelichting bij principe 1.1 verduidelijkt dat bewustzijn van en anticiperen op ontwikkelingen in nieuwe technologieën en veranderingen in business modellen mede omvat de daaraan verbonden risico's waaronder cybersecurity, leveranciers- en ketenafhankelijkheden, data protectie en ethisch verantwoorde toepassing van nieuwe technologieën (bijvoorbeeld 'Responsible AI'). De Commissie heeft hiermee opvolging gegeven aan de suggestie van verschillende respondenten om in de Code explicieter aandacht te besteden aan digitalisering en cybersecurity. In best practice bepaling 1.1.1 is daarnaast in onderdeel viii toegevoegd dat bij het vormgeven van de strategie voor duurzame lange termijn waardecreatie aandacht moet worden besteed aan de impact van nieuwe technologieën en veranderende businessmodellen voor de vennootschap.



## Strategie voor duurzame lange termijn waardecreatie - best practice bepaling 1.1.1

Het gebruik van de term ESG-strategie kan het beeld oproepen dat vennootschappen een aparte ESG-strategie moeten ontwikkelen, in plaats van integratie daarvan in de strategie gericht op duurzame lange termijn waardecreatie. Om dat te voorkomen heeft de Commissie de verwijzing naar de ESG-strategie uit best practice bepaling 1.1.1 gehaald. In de toelichting is verduidelijkt dat duurzaamheid een belangrijk aspect is bij de ontwikkeling van een visie op duurzame lange termijn waardecreatie en een daarbij passende strategie. Tevens is verduidelijkt dat het van belang is dat bij de ontwikkeling van de visie, strategie en concrete doelstellingen rekening wordt gehouden met de (potentiële) impact van de vennootschap op mens en milieu en met de (potentiële) impact van duurzaamheidsvraagstukken op de vennootschap.

In de geactualiseerde versie van de Code heeft de Commissie er tevens voor gekozen de term ESG te vervangen door duurzaamheid. Met de vervanging van de term ESG door duurzaamheid heeft de Commissie, naast de ecologische, sociale en governance factoren, ook de economische aspecten van het ondernemen meegenomen. Hiermee wordt meer aangesloten bij de ontwikkeling naar integrated reporting.

De Commissie is van mening dat de wijze waarop vennootschappen omgaan met de betaling van belastingen onderdeel dient te zijn van een visie en strategie gericht op duurzame lange termijn waardecreatie. Van vennootschappen wordt verwacht dat zij een bijdrage leveren aan een verdeling van belastinginkomsten uit grensoverschrijdende activiteiten op een manier die aanvaardbaar is voor alle landen. Met de aanpassing in best practice bepaling 1.1.1 heeft de Commissie duidelijker tot uitdrukking willen brengen dat vennootschappen deze bijdrage dienen te leveren door het betalen van een billijk aandeel (een fair share) van belastingen in de landen waarin zij daadwerkelijk hun bedrijfsactiviteiten ontplooiën en winst maken.

In de toelichting bij best practice bepaling 1.1.1 was ten slotte opgenomen dat vennootschappen ervoor kunnen kiezen een *purpose* te definiëren. De Commissie is van mening dat het, o.a. gelet op de wereldwijde transformatie ten aanzien van duurzaamheid, voor vennootschappen steeds belangrijker wordt om, naast het statutaire doel van de vennootschap, de doelstellingen die de vennootschap ten behoeve van de samenleving nastreeft, te concretiseren. De Commissie wil vennootschappen dan ook stimuleren om met een *purpose* aan de slag te gaan. Respondenten gaven in diverse reacties echter aan dat het slechts in de toelichting opnemen dat vennootschappen ervoor kunnen kiezen een *purpose* te definiëren weinig toevoegt aan de Code.

## Verantwoording bestuur - best practice bepaling 1.1.4

Van beursvennootschappen mag verwacht worden dat zij het thema duurzaamheid hoog op de agenda hebben staan en gedegen inzicht geven in de wijze waarop zij invulling geven aan de duurzaamheidsaspecten van het ondernemen. De komende jaren zal EU-wetgeving in dat kader ook steeds meer eisen gaan stellen aan vennootschappen. Om besturen van beursvennootschappen voor te bereiden op gedetailleerder en betekenisvoller rapporteren over hun inspanningen op het terrein van duurzaamheid en de resultaten daarvan is in best practice bepaling 1.1.4 tot uitdrukking gebracht dat het bestuur tevens verslag dient te doen van de ter zake van duurzame lange termijn waardecreatie geformuleerde doelstellingen en welke effecten de producten, diensten en activiteiten van de onderneming hebben gehad op mens en milieu. Naar aanleiding van de input van diverse respondenten dat het op dit moment te vroeg is om duurzaamheidsresultaten te moneteriseren, heeft de Commissie dit onderdeel uit de best practice bepaling gehaald. Dat neemt niet weg dat in de praktijk wel richting kwantificeren en moneteriseren wordt bewogen. De Commissie beveelt vennootschappen dan ook aan om waar mogelijk hier al mee aan de slag te gaan.

Aangezien de Commissie met de toevoegingen aan best practice bepaling 1.1.4 beoogt vennootschappen te stimuleren om zich voor te bereiden op toekomstige wet en regelgeving op het gebied van duurzaam-

heidsverslaggeving en er uit de CSRD binnen afzienbare tijd nieuwe voorschriften zullen volgen, heeft de Commissie in best practice bepaling 1.1.4 tot uitdrukking gebracht dat voor vennootschappen die rapporteren conform de vereisten die voortvloeien uit de CSRD, de tweede zin van best practice bepaling 1.1.4 buiten toepassing blijft.

### **Dialoog met *stakeholders* - best practice bepaling 1.1.5**

In best practice bepaling 1.1.5 is tot uitdrukking gebracht dat van zowel de relevante *stakeholders* als van de vennootschap wordt verwacht dat zij bereid zijn met elkaar in dialoog te gaan met betrekking in ieder geval tot de aspecten van de strategie die betrekking hebben op duurzaamheid. Vooropgesteld wordt dat niet iedere *stakeholder* van de vennootschap voor elk duurzaamheidsaspect van de strategie als even relevant kan worden aangemerkt en dat het aan het bestuur van de vennootschap is om te bepalen wie de relevante *stakeholders* zijn. Er wordt met deze best practice bepaling niet beoogd om een recht op dialoog met de vennootschap voor de *stakeholders* in het leven te roepen. Het is aan het bestuur om te bepalen of de dialoog in het belang is van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.

### **Duurzaamheidsverslaggeving en verantwoordelijkheden raad van commissarissen en audit commissie - principe 1.5 en best practice bepaling 1.5.1 en 1.5.3**

Meerdere respondenten hebben aangegeven dat de rol van de raad van commissarissen en de audit commissie ten aanzien van duurzaamheid ook gecodificeerd zou moeten worden in de Code. Om die reden heeft de Commissie in principe 1.5 opgenomen dat de raad van commissarissen zich ook dient te richten op de integriteit en kwaliteit van de duurzaamheidsverslaggeving. In best practice bepalingen 1.5.1 en 1.5.3 is de verantwoordelijkheid van de auditcommissie ten aanzien van de duurzaamheidsverslaggeving opgenomen. Bij best practice bepaling 1.5.1 is er rekening mee gehouden dat een andere externe partij dan de externe accountant betrokken kan zijn bij de controle van de duurzaamheidsverslaggeving.

In de Code wordt nu nog onderscheid gemaakt tussen financiële verslaggeving en duurzaamheidsverslaggeving. In lijn met de ontwikkelingen in Europa heeft de Commissie gekozen voor de term duurzaamheidsverslaggeving, in plaats van niet-financiële verslaggeving. De verslaggevingsverplichtingen zijn echter volop in ontwikkeling en langzaam wordt bewogen naar *integrated reporting*, waarbij niet langer onderscheid wordt gemaakt tussen financiële verslaggeving en duurzaamheidsverslaggeving. De Commissie moedigt vennootschappen aan om de ontwikkelingen ten aanzien van *integrated reporting* te volgen en daar waar mogelijk verder mee aan de slag te gaan.

### **In control statement - best practice bepaling 1.4.2 en 1.4.3**

De Commissie is nog steeds van mening dat het opnemen van een in control statement zoals bedoeld in het rapport 'Versterking Verantwoordingsketen' een controversieel onderwerp is waaraan ruimschoots tijd en aandacht moet worden besteed. Dit is geen onderdeel geweest van de consultatie en zou een te ingrijpende inhoudelijke verandering zijn ten opzichte van het Voorstel. Het valt daarom buiten het bestek van de actualisatie. De ontvangen reacties over dit onderwerp zijn wel ter harte genomen en zullen worden meegegeven aan de volgende Commissie.

Voorgaande neemt niet weg dat de Commissie naar aanleiding van de ontvangen reacties nog eens kritisch heeft gekeken naar de tekst van best practice bepalingen 1.4.2 en 1.4.3 en deze, in samenhang met de best practice bepalingen die zien op risicobeheersing, heeft verduidelijkt. Zo is in onderdeel i en onderdeel iv van best practice bepaling 1.4.3, op basis van hetgeen reeds in het verantwoordingsdocument van de herziening van de Code in 2016 was opgenomen, verduidelijkt dat deze verklaringen zien op zowel de verslaggevingsrisico's als ook de strategische, operationele en compliance risico's.

### Risicobeheersing - best practice bepalingen 1.2.1, 1.2.2 en 1.2.3

Met de verplaatsing van de strategische, operationele, *compliance* en verslaggevingsrisico's van best practice bepaling 1.2.3 naar best practice bepaling 1.2.1 heeft de Commissie tot uitdrukking willen brengen dat het bestuur in het gehele proces van risicobeheersing in ieder geval deze risico's dient mee te nemen. In de toelichting bij best practice bepaling 1.2.1 heeft de Commissie een nadere toelichting gegeven op wat moet worden verstaan onder strategische, operationele, *compliance* en verslaggevingsrisico's. Hierbij is ook expliciet aandacht besteed aan de risico's die meekomen met de wereldwijde transformatie op het gebied van duurzaamheid en digitalisering. In best practice bepaling 1.2.3 is verduidelijkt dat het bestuur niet alleen de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen dient te monitoren, maar ook de opzet daarvan.

Verantwoording in het bestuursverslag en verklaring van het bestuur - best practice bepaling 1.4.2 en 1.4.3  
 Uit de ontvangen reacties op het consultatiedocument maakt de Commissie op dat er onduidelijkheid bestaat over de reikwijdte van de verantwoording die op basis van best practice bepaling 1.4.2 in het bestuursverslag wordt afgelegd over de risicobeoordeling en de interne risicobeheersings- en controlesystemen. Zoals hiervoor reeds is toegelicht dient het gehele proces van risicobeheersing in ieder geval te zien op de strategische, operationele, *compliance* en verslaggevingsrisico's. Hetzelfde geldt voor de verantwoording daarover in het bestuursverslag. Deze verantwoording is dus niet beperkt tot verslaggevingsrisico's.

Zoals hiervoor reeds is aangegeven heeft de Commissie geen verdere wijziging in het in control statement geïntroduceerd in de Code. Wel heeft de Commissie in best practice bepaling 1.4.3 verduidelijkt dat zowel onderdeel i als onderdeel iv van de verklaring van het bestuur ziet op de strategische, operationele, *compliance* en verslaggevingsrisico's. Onderdelen ii en iii van deze best practice bepaling zijn wel beperkt tot de financiële verslaggevingsrisico's. In de toelichting heeft de Commissie hierbij opgemerkt dat dit thema volop in ontwikkeling is en integrated reporting (waarbij niet langer onderscheid wordt gemaakt tussen financiële verslaggeving en duurzaamheidsverslaggeving) in opkomst is.

De Commissie is er verder op gewezen dat er in de praktijk onduidelijkheid bestaat over wat er in de verklaring van het bestuur dient te worden opgenomen indien er geen risico's bestaan die de continuïteit van de vennootschap bedreigen. Met de toevoeging van de woorden 'voor zover' in onderdeel iv van best practice bepaling 1.4.3 heeft de Commissie tot uitdrukking willen brengen dat er alleen melding dient te worden gedaan van materiële risico's en onzekerheden met betrekking tot de continuïteit van de vennootschap indien er daadwerkelijk risico's zijn die de continuïteit van de vennootschap bedreigen.

### Beoordeling interne audit functie en werkplan van de interne audit functie - best practice bepaling 1.3.2 en 1.3.3

De Commissie heeft 'in overleg' in best practice bepaling 1.3.2 en in best practice bepaling 1.3.3 in de Code gewijzigd in 'na overleg'. De beoordeling van de wijze waarop de interne audit functie de taak uitoefent is een bevoegdheid van het bestuur, niet een gezamenlijke bevoegdheid van het bestuur en de auditcommissie. Uiteraard moet het bestuur hierbij wel het oordeel van de auditcommissie betrekken. Dat is geborgd door op te nemen dat het bestuur 'na overleg' met de auditcommissie de interne audit functie beoordeelt. Voor het werkplan van de interne audit functie geldt dat de interne audit functie deze zelf opstelt na overleg met het bestuur, de auditcommissie en de externe accountant. Vervolgens dient het werkplan ter goedkeuring te worden voorgelegd aan het bestuur en de raad van commissarissen.

### Rapportages bevindingen - best practice bepaling 1.3.5

De Commissie heeft uiteenlopende reacties ontvangen met betrekking tot de hiërarchische verantwoording van de interne audit functie aan een lid van het bestuur, bij voorkeur de CEO. Door diverse partijen is aan-

gegeven dat 'bij voorkeur' weggelaten zou moeten worden omdat de interne audit functie altijd aan de CEO zou moeten rapporteren. Andere respondenten hebben echter aangegeven dat het bij vennootschappen juist gepast kan zijn om aan een ander bestuurslid dan de CEO te rapporteren en dat om die reden 'bij voorkeur aan de CEO' in zijn geheel uit deze best practice bepaling zou moeten worden verwijderd. De Commissie is van mening dat het in de meeste gevallen wenselijk is dat de interne audit functie rapporteert aan de CEO. Er kunnen echter situaties zijn waarbij de interne audit functie beter aan een ander bestuurslid kan rapporteren. De Commissie heeft dan ook geen wijzigingen aangebracht. Conform het eerder vermelde uitgangspunt heeft de Commissie wel besloten dit voorschrift te verplaatsen van de toelichting naar de tekst van de best practice bepaling.

Diverse respondenten hebben daarnaast aangegeven dat de auditcommissie vaak alleen de kernpunten wil ontvangen en dat het aan de auditcommissie zelf zou moeten worden overgelaten welke mate van detail aan informatie ze van de interne audit functie wil ontvangen. Met het verwijderen van 'de kern van de onderzoeksresultaten' uit best practice bepaling 1.3.5 heeft de Commissie in deze best practice bepaling reeds de ruimte gelaten aan partijen om zelf te bepalen hoe aan de auditcommissie wordt gerapporteerd. De Code schrijft immers niet voor hoe de rapportage eruit moet zien en of de rapportage aan het bestuur en de auditcommissie hetzelfde moet zijn. Gelet op de onduidelijkheid die in de praktijk was ontstaan over deze aanpassing in best practice bepaling 1.3.5 heeft de Commissie een toelichting opgenomen waar voorgaande in is verduidelijkt.

## HOOFDSTUK 2.

# EFFECTIEF BESTUUR EN TOEZICHT

### Geslacht of genderidentiteit

De Commissie vindt het belangrijk om in deze tijd niet meer alleen te spreken over geslacht, maar ook over genderidentiteit. Het is echter te vergaand om alleen te spreken over genderidentiteit, het is immers ook mogelijk dat iemand zijn genderidentiteit niet wil aangeven. De Commissie heeft dan ook besloten om in de Code uit te gaan van geslacht of naar de wens van de persoon genderidentiteit. Op deze wijze wordt de mogelijkheid geboden om genderidentiteit aan te geven, maar hoeft de vennootschap hier geen actieve uitdraag naar te doen. Indien niet anders wordt aangegeven kan de vennootschap uitgaan van het geslacht van de persoon.

### Samenstelling en omvang - principe 2.1

De term 'een balans tussen', in samenhang met de zin 'de omvang van beide organen is daarop toegesneden', zou de indruk kunnen wekken dat de omvang van de organen flink kan worden uitgebreid om aan een dergelijke balans te voldoen. Dit zou vennootschappen de ruimte kunnen bieden zonder aanpassingen in de bestaande invulling van de organen te voldoen aan de passende diversiteitseisen. De Commissie heeft de bepaling zo niet bedoeld en heeft om die reden de term 'een balans tussen' vervangen en de zin 'de omvang van beide organen is daarop toegesneden' verwijderd. De Commissie heeft daarnaast de zinsnede over de onafhankelijkheid van de raad van commissarissen verwijderd aangezien dit geregeld is in best practice bepalingen 2.1.7 en 2.1.8.

De zin 'waar een grote mate van diversiteit aanwezig is, zal evenwel extra oog moeten zijn voor de cohesie binnen een orgaan' leek te impliceren dat een meer divers samengesteld orgaan tot minder cohesie binnen dat orgaan zou kunnen leiden. Ook dat is niet beoogd door de Commissie en om die reden is deze zin verwijderd uit de toelichting bij het principe. Daarnaast is de Engelse term 'group think' vervangen door 'groepsdenken'.

### Deskundigheid & ontwikkeling - best practice bepaling 2.1.4 en 2.4.6

Net als diverse respondenten onderkent de Commissie het belang van aantoonbare kennis van het bestuur en de raad van commissarissen op het gebied van digitalisering en cybersecurity. Dergelijke kennis is ook op het gebied van duurzaamheid onontbeerlijk. Duurzaamheid en digitalisering zijn geen aparte of ondersteunende processen, maar raken de kern van de strategie en de bedrijfsvoering van de onderneming. Omdat deze transformaties zo ingrijpend zijn, mag nauwe betrokkenheid van iedere bestuurder en commissaris worden verwacht. Dat laat onverlet dat binnen een orgaan sprake kan zijn van een taakverdeling en dat leden van een orgaan kunnen beschikken over een verschillende mate van kennis over deze onderwerpen. Het is van belang om hier aandacht aan te geven bij zowel de samenstelling van het bestuur en de raad van commissarissen, alsook bij de periodieke opleiding en educatie ingevolge best practice bepaling 2.4.6. Vennootschappen zijn vrij in de keuze om al dan niet een specifieke digitaliserings- en duurzaamheidscommissaris en/of een specifieke bestuurder met kennis op dit vlak te benoemen.

### D&I beleid en verantwoording over D&I beleid - best practice bepaling 2.1.5 en 2.1.6

Omdat inzicht in de instroom, doorstroom en retentie niet alleen voor het talent van de organisatie maar voor alle medewerkers relevant is, heeft de Commissie de term 'divers talent' vervangen door 'werknemers'.

De Commissie is het met diverse respondenten eens dat het, gelet op de verhouding van het bestuur tot de executive *committee*, logischer is om het D&I beleid voor de executive *committee* door het bestuur vast te laten stellen. Voorafgaand aan het vaststellen van het D&I beleid voor de executive *committee*, de subtop en het overige werknemersbestand, heeft het bestuur de goedkeuring van de raad van commissarissen nodig.

Er zijn door diverse partijen vraagtekens geplaatst bij de diversiteitsmatrix en zelfidentificatie die in het Voorstel waren opgenomen. Zo is gesteld dat de zelfidentificatie mogelijk kan leiden tot afvinkgedrag, dat het de vraag is of de hoogstpersoonlijke informatie die onderdeel is van de diversiteitsmatrix op basis van privacy-wetgeving wel geopenbaard mag worden, dat de matrix kan zorgen voor indirecte druk op de betreffende personen en dat kenbaarheid van genderdiversiteit gevaarlijk kan zijn bij het internationaal zakendoen. De Commissie kan zich vinden in de zorgen van deze partijen en heeft om die reden besloten de diversiteitsmatrix en zelfidentificatie uit de toelichting te verwijderen.

De Commissie is zich ervan bewust dat de verantwoordingsverplichting van best practice bepaling 2.1.6 verder gaat dan de verantwoordingsverplichting die geldt op basis van artikel 2:166 BW en het Besluit inhoud bestuursverslag. In best practice bepaling 2.1.6 is voor wat betreft de onderwerpen waarover de vennootschap dient te rapporteren en de volgorde in de rapportage wel zoveel mogelijk aangesloten bij het Besluit inhoud bestuursverslag. Van vennootschappen die conform het Besluit inhoud bestuursverslag rapporteren, wordt verwacht dat zij de aanvullende informatie die is vereist op basis van best practice bepaling 2.1.6 eveneens opnemen in hun verantwoording.

Door diverse respondenten is aangegeven dat er in de Code naast diversiteit en inclusie ook aandacht zou moeten zijn voor equity in best practice bepaling 2.1.5. Onder equity wordt volgens de respondenten verstaan dat 'anderszijden' gelijke toegang hebben tot kansen. De Commissie is echter van mening dat dit reeds onderdeel is van inclusie, hetgeen ook is opgenomen in de toelichting bij best practice bepalingen 2.1.5 en 2.1.6. Aangezien het begrip equity op dit moment onvoldoende is uitgekristalliseerd en de strekking van het begrip reeds onderdeel is van inclusie, heeft de Commissie ervoor gekozen equity geen apart onderdeel van best practice bepaling 2.1.5 en 2.1.6 te maken.

Bij de omschrijving van diversiteit heeft de Commissie het onderscheid tussen zichtbare kenmerken en minder zichtbare kenmerken verwijderd. In de toelichting heeft de Commissie ten slotte nog aangegeven dat sociale veiligheid binnen de onderneming, waaronder de aanpak van grensoverschrijdend gedrag, eveneens een onderdeel is van inclusie.

### **Onafhankelijkheid commissarissen - best practice bepaling 2.1.8**

De Commissie is erop gewezen dat de onafhankelijkheidsvereisten zoals opgenomen in best practice bepaling 2.1.8 in de praktijk tot onduidelijkheid leiden. Aangezien dit een belangrijke bepaling is voor de praktijk, heeft de Commissie kritisch gekeken welke onduidelijkheden in dit stadium van de actualisatie van de Code weggenomen kunnen worden. Aanpassing van best practice bepaling 2.1.8 was immers niet voorzien in het Voorstel. Deze beoordeling heeft geleid tot aanpassingen in onderdeel i, onderdeel ii en onderdeel iii van best practice bepaling 2.1.8.

In onderdeel i werd in het Voorstel nog verwezen naar 'gelieerde vennootschappen als bedoeld in artikel 5:48 Wet op het financieel toezicht'. Artikel 5:48 Wft kent echter geen gelieerde vennootschap, alleen een gelieerde uitgevende instelling. Onderdelen ii en iii verwezen in het Voorstel naar 'gelieerde vennootschap'. De Commissie heeft de verkeerde verwijzing in onderdeel i aangepast door te verwijzen naar 'een gelieerde uitgevende instelling als bedoeld in artikel 5:48 Wet op het financieel toezicht'. In onderdelen ii en iii wordt nu gesproken over 'gelieerde entiteit' in plaats van 'gelieerde vennootschap'. Wat dient te

worden verstaan onder een gelieerde entiteit heeft de Commissie opgenomen in de toelichting bij best practice bepaling 2.1.8.

In onderdeel iii heeft de Commissie aan de laatste zin ‘geweest’ toegevoegd. Uit de eerste zin van dit onderdeel “in het jaar voorafgaand aan de benoeming” dient volgens de Commissie te worden afgeleid dat onderdeel iii alleen ziet op de periode van een jaar voorafgaand aan de benoeming. Doordat in de laatste zin van dit onderdeel echter niet het woord ‘geweest’ was opgenomen, leek te kunnen worden afgeleid dat dit onderdeel ook ziet op het gelijktijdig vervullen van twee functies. Deze onduidelijkheid is weggenomen met de toevoeging van het woord ‘geweest’.

Ook de overige onderdelen van best practice bepaling 2.1.8 dienen kritisch onder de loep genomen te worden en zullen wellicht aangepast moeten worden. Aangezien die onderdelen mogelijk onderhevig zullen zijn aan een meer ingrijpende inhoudelijke wijziging, heeft de Commissie besloten de voorstellen daarover te noteren voor de volgende Commissie en deze niet mee te nemen bij de huidige actualisatie van de Code.

### **Evaluatie RvC en verantwoording evaluatie - best practice bepaling 2.2.6 en 2.2.8**

In het Voorstel had de Commissie het voorschrift dat de evaluatie periodiek onder begeleiding van een externe deskundige zal plaatsvinden opgenomen in de toelichting bij best practice bepaling 2.2.6. Dit voorschrift is verplaatst van de toelichting naar de best practice bepaling zelf. De Commissie heeft diverse suggesties ontvangen om dit voorschrift nader te verduidelijken, zoals het vervangen van de term periodiek door een concreet aantal jaar waarbij de evaluatie onder begeleiding van een externe deskundige zou moeten plaatsvinden. Vanuit het uitgangspunt de Code zoveel mogelijk principle based te formuleren, heeft de Commissie ervoor gekozen geen nadere eisen aan dit voorschrift toe te voegen. Het is aan vennootschappen zelf om te bepalen op welke wijze op een goede manier invulling kan worden gegeven aan deze best practice bepaling.

In het Voorstel had de Commissie in de toelichting bij best practice bepaling 2.2.6 opgenomen dat in aansluiting op best practice bepaling 2.2.8 het verslag van de raad van commissarissen een samenvatting van het evaluatieproces en de hieruit voortvloeiende acties dient te bevatten. De Commissie kan zich vinden in de ontvangen reacties dat met ‘de hieruit voortvloeiende acties’ teveel detail wordt gevraagd en heeft dit vervangen door ‘de belangrijkste bevindingen en conclusies’. Daarnaast is dit voorschrift verplaatst van de toelichting bij best practice bepaling 2.2.6 naar best practice bepaling 2.2.8, zodat alle voorschriften met betrekking tot het verslag van de raad van commissarissen in één best practice bepaling staan.

### **Samenstelling commissies - best practice bepaling 2.3.4**

De Commissie heeft ook reacties ontvangen waarin is aangegeven dat bij best practice bepaling 2.3.4 toegevoegd zou kunnen worden dat alle voorzitters van commissies van de raad van commissarissen onafhankelijk moeten zijn. Hoewel de Commissie deze wens begrijpt, heeft de Commissie er voor gekozen best practice bepaling 2.3.4 niet aan te passen, nu het een ingrijpende wijziging betreft die geen onderdeel is geweest van de consultatie. De commissie is zich er bovendien van bewust dat dit een wijziging van de Code zou zijn die niet goed aansluit bij de huidige praktijk. De Commissie beveelt haar opvolgers aan hier verder naar te kijken bij een volgende vernieuwing van de Code.

### **Verantwoordelijkheid bestuur voor cultuur en verantwoording over cultuur - best practice bepaling 2.5.1 en 2.5.4**

In verschillende reacties is aangegeven dat er meer aandacht zou mogen zijn voor het bevorderen van de sociale veiligheid binnen ondernemingen en dat de cultuur van een onderneming ook steun zou dienen te bieden aan de bespreekbaarheid van en omgang met gesignaleerde misstanden en onregelmatigheden.

De Commissie deelt deze gedachten en heeft om die reden in best practice bepaling 2.5.1 toegevoegd dat het bestuur ook aandacht dient te besteden aan de sociale veiligheid binnen de onderneming en de bespreekbaarheid en mogelijkheid tot het melden van (vermoedens van) misstanden en onregelmatigheden.

Van het bestuur van een vennootschap mag tevens worden verwacht dat, indien het gewenst is om wijzigingen in de cultuur binnen de onderneming aan te brengen, ook verantwoording wordt afgelegd over de acties die door de vennootschap worden ondernomen om de cultuur van de vennootschap te verbeteren. De Commissie heeft deze toevoeging opgenomen in onderdeel ii van best practice bepaling 2.5.4.

### **Medezeggenschap - best practice bepaling 2.5.3**

De Commissie heeft in best practice bepaling 2.5.3, die ziet op het gesprek over gedrag en cultuur tussen het bestuur, de raad van commissarissen en het medezeggenschapsorgaan, overleg over de door het bestuur vastgestelde waarden en over het D&I beleid van de vennootschap toegevoegd. De Commissie is van mening dat ook deze twee thema's onderdeel dienen te zijn van het gesprek over gedrag en cultuur tussen het bestuur, de raad van commissarissen en het medezeggenschapsorgaan.

Door verschillende respondenten is ervoor gepleit om de rol van de medezeggenschap op meer plekken in de Code op te nemen. De Commissie is terughoudend geweest met wijzigen van de Code op dit punt, omdat deze onderwerpen niet waren opgenomen in het Voorstel. Behoudens de toevoegingen aan best practice bepaling 2.5.3 heeft de Commissie afgezien van verdere invulling van de rol van de medezeggenschap in de Code. Zoals reeds eerder is aangegeven zijn de kaders voor de rol van de medezeggenschap grotendeels al in wetgeving bepaald, in het bijzonder in de Wet op de ondernemingsraden en enkele artikelen in het BW. De Commissie houdt derhalve vast aan het uitgangspunt om overlap met wetgeving in de Code zoveel als mogelijk te vermijden. Nadere invulling van de rol van de medezeggenschap overstijgt het bestek van de huidige actualisatie.

### **Regeling voor melden van (vermoedens van) misstanden en onregelmatigheden - best practice bepaling 2.6.1**

In de toelichting bij principe 2.6 is een verwijzing opgenomen naar de Wet huis voor klokkenluiders. Deze wet zal binnen afzienbare termijn worden vervangen door de Wet Bescherming Klokkenluiders. Met de inwerkingtreding van de Wet Bescherming Klokkenluiders zullen naar verwachting nadere eisen worden gesteld aan het door de vennootschap te formuleren beleid met het oog op klokkenluiders. In de toelichting bij principe 2.6 heeft de Commissie toegevoegd dat verwacht wordt dat in een regeling voor het melden van (vermoedens van) misstanden en onregelmatigheden tot uitdrukking wordt gebracht dat dergelijke meldingen worden gezien als een bijdrage aan het verbeteren van het functioneren van de met de vennootschap verbonden onderneming, dat de melding serieus zal worden onderzocht, dat waar nodig maatregelen worden getroffen en dat de melder niet benadeeld wordt.

Naar aanleiding van de aankomende Wet Bescherming Klokkenluiders heeft de Commissie beoordeeld of met de inwerkingtreding van de Wet Bescherming Klokkenluiders de reikwijdte van principe 2.6 en de bijbehorende best practice bepalingen in de Code nog steeds breder zijn dan de wettelijke regeling. Aangezien de Code ook gericht is op het melden van onregelmatigheden is de reikwijdte van de Code ook met de inwerkingtreding van de Wet Bescherming Klokkenluiders breder dan de wettelijke regeling en ziet de Commissie er meerwaarde in deze bepalingen in de Code te behouden.

### **Melding externe accountant - best practice bepaling 2.6.3**

In lijn met de nieuwe best practice bepaling 2.6.4 heeft de Commissie in best practice bepaling 2.6.3 opgenomen dat de externe accountant naast de voorzitter van de auditcommissie ook het bestuur onverwijld informeert wanneer hij bij de uitvoering van zijn opdracht een misstand of onregelmatigheid constateert of vermoedt.



## HOOFDSTUK 3. BELONINGEN

### Beloningsbeleid - best practice bepaling 3.1.2

De Commissie is door diverse respondenten verzocht in de toelichting op best practice bepaling 3.1.2 de overlap tussen de wettelijke regeling en best practice bepaling 3.1.2 duidelijker toe te lichten. De Commissie heeft aan deze oproep gehoor gegeven door in de toelichting bij best practice bepaling 3.1.2 op te nemen welke aanvullende informatie vanuit de Code wordt verlangd van vennootschappen die reeds op basis van de wettelijke regeling rapporteren.

### Remuneratierapport - best practice bepaling 3.4.1

De Commissie heeft diverse reacties ontvangen op het opnemen van de berekeningswijze van de beloningsverhoudingen in de toelichting bij best practice bepaling 3.4.1. Deze berekeningswijze van de beloningsverhoudingen is door de Commissie al opgenomen in het monitoringsrapport over boekjaar 2019 en is bedoeld om te zorgen voor reflectie over de beloningsverhoudingen in de bestuurskamer en te zorgen dat beloningsverhoudingen vergelijkbaar zijn. Om ervoor te zorgen dat de toelichting bij best practice bepaling 3.4.1 zo duidelijk en volledig mogelijk is, is deze berekeningswijze ook opgenomen in de toelichting. In diverse reacties is naar voren gekomen dat deze berekeningswijze niet geheel aansluit bij de berekening van beloningsverhoudingen op basis van de *draft guidelines on the standardised presentation of the remuneration report under Directive 2007/36/EC*. De Commissie is het eens met de respondenten dat het wenselijk is om de berekeningswijze van de beloningsverhoudingen zoals bedoeld in de Code zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de berekeningswijze zoals opgenomen in de draft guidelines. Dit heeft de Commissie ertoe gebracht om de verplichting om pro rata rekening te houden met de inhuur van externe medewerkers die voor ten minste drie maanden worden ingehuurd uit de berekeningswijze te verwijderen. De groep ten aanzien waarvan de beloningsverhoudingen dienen te worden berekend blijft wel gelijk aan het Voorstel. In lijn met het bepaalde in artikel 2:135b lid 3 sub e heeft de Commissie in onderdeel iv van best practice bepaling 3.4.1 opgenomen dat de wijzigingen in de beloningsverhoudingen in plaats van over ten minste één boekjaar, over vijf opeenvolgende boekjaren moeten worden opgenomen. De Commissie heeft er eveneens voor gekozen om de verwijzing naar IFRS in de berekeningswijze te vervangen door de toegepaste verslaggevingsvoorschriften zodat de vennootschap gebruik kan maken van de verslaggevingsvoorschriften die door de vennootschap worden toegepast.

De Commissie heeft daarnaast in de toelichting bij best practice bepaling 3.4.1 opgenomen dat van vennootschappen die een bezoldigingsverslag conform artikel 2:135b BW opstellen wordt verwacht dat zij tevens verslag doen van de onderdelen die zijn opgenomen in deze best practice bepaling. Verduidelijkt is dat deze onderdelen meegenomen kunnen worden in het bezoldigingsverslag dat op basis van de wettelijke regeling wordt opgesteld. In de toelichting is tevens verduidelijkt dat niet van vennootschappen wordt verwacht dat de scenarioanalyses inhoudelijk openbaar worden gemaakt in het remuneratierapport.

## HOOFDSTUK 4.

# ALGEMENE VERGADERING

### 'Pas toe of leg uit' bij bepalingen gericht tot aandeelhouders

Versillende respondenten hebben de vraag gesteld hoe vennootschappen de best practice bepalingen moeten zien die gericht zijn op aandeelhouders en hoe deze bepalingen zich verhouden tot de verantwoordelijkheid van het bestuur en de raad van commissarissen voor de naleving van de Code. Vennootschappen kunnen de naleving van dergelijke best practice bepalingen door aandeelhouders niet afdwingen. Om te verduidelijken dat het 'pas toe of leg uit' beginsel buiten toepassing kan worden gelaten voor zover het bestuur en de raad van commissarissen geen invloed kunnen uitoefenen op de naleving van best practice bepalingen door de aandeelhouders, heeft de Commissie dit expliciet opgenomen in de toelichting bij principe 4.1.

### Inroepen responstijd - best practice bepaling 4.1.7

De Commissie heeft met betrekking tot het behoud van de responstijd zeer uiteenlopende reacties ontvangen. Sommige respondenten geven om de volgende redenen aan dat de responstijd uit de Code verwijderd zou moeten worden:

- het instrument is niet langer nodig als zelfregulering omdat er een wettelijke regeling is gekomen;
- de responstijd en de wettelijke bedenktijd kunnen voor dezelfde onderwerpen worden ingeroepen;
- de wezenlijke gevolgen van beide instrumenten zijn identiek;
- de responstijd staat in de weg aan het principe van aandeelhoudersbetrokkenheid en dat de algemene vergadering een volwaardige rol moet kunnen spelen in de checks and balances van de vennootschap;
- stapeling van beschermingsconstructies is onnodig en ongewenst.

De Commissie kan zich niet in al deze redenen vinden. Er bestaan op dit moment wel degelijk verschillen tussen de onderwerpen waarvoor de responstijd en de wettelijke bedenktijd kunnen worden ingeroepen. Afhankelijk van de statuten van een vennootschap zou een aandeelhouder bijvoorbeeld voorstellen tot uitgifte van nieuwe aandelen, kapitaalvermindering of uitkering in nature kunnen doen. Dergelijke voorstellen kunnen ook de strategie van de vennootschap raken en kunnen met de responstijd, in tegenstelling tot de wettelijke bedenktijd, tijdelijk worden geweerd van de agenda van de algemene vergadering. De Commissie blijft van mening dat er voldoende verschillen bestaan tussen de wettelijke bedenktijd en de responstijd om de responstijd te handhaven in de Code. Dit wordt ook door diverse respondenten onderkend. De Commissie heeft wel aan de volgende commissie meegegeven om het nut en het gebruik van de responstijd te blijven monitoren en waar nodig aanpassingen te doen.

### Contacten en dialoog met aandeelhouders - best practice bepaling 4.2.2

De Commissie heeft de inhoud van best practice bepaling 4.2.2 in verschillende alinea's opgesplitst en duidelijker opgenomen wat van vennootschappen wordt verwacht en wat van aandeelhouders wordt verwacht. Van vennootschappen wordt verwacht dat zij de dialoog faciliteren en van aandeelhouders wordt verwacht dat zij bereid zijn een constructieve dialoog aan te gaan. Het is en blijft echter aan het bestuur van de vennootschap om te bepalen of de dialoog in het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming is.

Met de toevoeging van derivaten bij de bekendmaking van de aandelenpositie door een aandeelhouder die buiten de context van de algemene vergadering in dialoog gaat met de vennootschap, heeft de Commissie tot uitdrukking gebracht dat van een dergelijke aandeelhouder wordt verwacht dat deze zijn werkelijke en

potentieel te verkrijgen economische en juridische positie bekend maakt. Ook de complexere financiële instrumenten, anders dan een long en short aandelenpositie, zullen hierbij meegenomen moeten worden.

### **Verslag uitvoering betrokkenheidsbeleid institutionele beleggers - best practice bepaling 4.3.6**

Zoals hiervoor reeds is aangegeven, zullen voorschriften voor vennootschappen en de uitleg van begrippen worden verplaatst van de toelichting naar de tekst van de best practice bepaling zelf. Om die reden is de uitleg van het begrip ‘belangrijke stemming’ verplaatst van de toelichting naar best practice bepaling 4.3.6.

De Commissie is het eens met de respondenten die hebben aangegeven dat betrokkenheid van institutionele beleggers breder is dan het stemgedrag van de institutionele beleggers en het gebruik van stemadviseurs. Ook het voeren van een zinvolle dialoog met de vennootschap is daar onderdeel van. Vanuit het oogpunt van transparantie wordt dan ook van institutionele beleggers verwacht dat zij per kwartaal inzicht geven in de kernpunten van de dialogen die zij met beursvennootschappen hebben gevoerd.

### **Uitgeleende aandelen - best practice bepaling 4.3.8**

De Commissie is door diverse respondenten opgeroepen om deze best practice bepaling te heroverwegen omdat deze bepaling mogelijk belangrijke negatieve gevolgen kan hebben voor de liquiditeit van de Nederlandse aandelenmarkt. Met de voorgestelde best practice bepaling zou het voor marktpartijen onduidelijk worden tot wanneer zij de aandelen kunnen lenen, omdat een aandeelhouder voorafgaand aan een algemene vergadering mogelijk zijn uitgeleende aandelen moet terughalen. De Commissie heeft uitgebreid stilgestaan bij de mogelijke effecten van deze best practice bepaling op de liquiditeit van de Nederlandse aandelenmarkt. De Commissie is het eens met diverse respondenten dat deze best practice bepaling tot meer complexe uitleenovereenkomsten kan leiden en dat het is te verwachten dat deze best practice bepaling het lastiger maakt om short te gaan rondom de jaarlijkse algemene vergadering. Dat neemt niet weg dat het mogelijk is voor marktpartijen om hier contractueel afspraken over te maken. Daarnaast geldt dat de Commissie veel belang hecht aan het stemmen door aandeelhouders op belangrijke voorstellen die op de agenda van de algemene vergadering staan. De Commissie heeft besloten deze bepaling niet aan te passen vanwege mogelijke negatieve gevolgen voor liquiditeit van de markt en ingewikkelde leendocumentatie.

In het Voorstel was, conform de Stewardship Code, als één van de voorbeelden van een significante zaak opgenomen een voorstel op de agenda van een algemene vergadering waarvan wordt verwacht dat de uitkomst van de stemming onzeker of controversieel zal zijn. De Commissie is gewezen op uitdagingen in de praktische uitvoerbaarheid hiervan. Regelmatig blijkt pas na ontvangst van de adviezen van de stemadviesbureaus en een alert van Eumedion of de uitkomst van de stemming over een bepaald voorstel onzeker of controversieel is. Deze berichten volgen in de regel 20 tot 25 dagen voor de algemene vergadering en komen daarmee, als gevolg van de registratiedatum die 28 dagen voor de dag van de algemene vergadering ligt, te laat om uitgeleende aandelen terug te halen. De Commissie kan zich hierin vinden en heeft om die reden besloten om dergelijke aangelegenheden niet langer als een significante zaak aan te merken. Een ander voorbeeld van een significante zaak, eveneens conform de Stewardship Code, was een voorstel van economisch belang. Ook dit voorbeeld is door de Commissie verwijderd als voorbeeld van een significante zaak. Een voorstel van economisch belang is een breed begrip waar in beginsel ieder besluit met financiële impact onder kan vallen. Een dergelijke brede reikwijdte van het begrip significante zaak is niet beoogd door de Commissie. Conform het eerder vermelde uitgangspunt heeft de Commissie ten slotte besloten de uitleg van een significante zaak te verplaatsen van de toelichting naar de tekst van de best practice bepaling.

### **Onderkennen van belang strategie vennootschap - principe 4.4**

De Commissie heeft best practice bepaling 1.1.5 uit het Voorstel verplaatst naar een nieuw principe 4.4 in de Code, zodat alle bepalingen die zien op aandeelhouders in één hoofdstuk zijn opgenomen.

## NALEVING VAN DE CODE

### Werking van het 'pas toe of leg uit' principe

In diverse reacties op het Voorstel werd voorgesteld om een 'pas toe én leg uit' principe voor zowel principes als best practice bepalingen te introduceren. Dit is geen onderdeel geweest van de consultatie en zou een te ingrijpende inhoudelijke verandering zijn ten opzichte van het Voorstel. Het valt daarom buiten het bestek van de actualisatie. De Commissie heeft gekozen om vast te houden aan het principe van 'pas toe of leg uit'.

### Kwaliteit van de uitleg

Als belangrijk uitgangspunt voor de werking van de Code geldt dat niet bepalend is de mate waarin deze naar de letter wordt nageleefd, maar de mate waarin de intenties van de Code leidend zijn voor het doen en laten van alle betrokkenen. In dat licht hecht de Commissie belang aan de kwaliteit van toelichting in het algemeen en niet alleen in geval van afwijking van de Code. Een afvinkmentaliteit en het gebruik van standaardteksten ('boilerplate') in jaarverslagen staan daarmee op gespannen voet. De Commissie roept vennootschappen op om de intenties van de Code te omarmen en niet alleen processen en acties te beschrijven, maar ook inzicht te geven in de dilemma's en opgaves waarvoor vennootschappen staan, de afwegingen die daarbij worden gemaakt, de uitkomsten daarvan en de impact op de onderneming. Daarnaast is de Commissie voorstander van een minder procesmatige en meer inhoudelijke benadering bij rapportage in het bestuursverslag over kernthema's zoals duurzame lange termijn waardecreatie, risico-beheersing en cultuur zien.

# SAMENSTELLING

## MONITORING COMMISSIE CORPORATE GOVERNANCE CODE

De huidige Commissie is per 1 januari 2019 benoemd door minister Wiebes van Economische Zaken en Klimaat voor een periode van vier jaar. De Commissie is als volgt samengesteld:

### Voorzitter

**Mevrouw mr. P.F.M. van der Meer Mohr**  
 Voorzitter raad van commissarissen EY Nederland LLP  
 Non-executive director HSBC Holdings plc (tot april 2022)  
 Non-executive director Viatrix  
 Voorzitter raad van commissarissen ASM Internationaal  
 Voorzitter raad van toezicht Nederlands Dans Theater (tot maart 2022)  
 Lid Commissie Kapitaalmarkt AFM  
 Lid selectiecommissie Hoge Raad der Nederlanden  
 Lid evaluatiecommissie Conservatrix (tot april 2022)  
 Lid begeleidingscollege Planbureau voor de Leefomgeving  
 Lid raad van commissarissen Koninklijke Ahold Delhaize NV

### Commissieleden

**Mevrouw prof. dr. B.E. Baarsma**  
 CEO Rabo Carbon Bank  
 Hoogleraar toegepaste economie Universiteit van Amsterdam  
 Voorzitter Bankraad De Nederlandsche Bank  
 Lid Nederlands Comité voor Ondernemerschap en Financiering

**De heer mr. P.J. Gortzak**  
 Executive Director Beleid APG  
 Lid raad van toezicht CFK  
 Lid raad van toezicht Nationaal Register  
 Lid stichtingsraad Netspar  
 Lid bestuur NL Sporter

**De heer mr. S. Hepkema**  
 Voorzitter raad van commissarissen Wavin NV  
 Lid raad van commissarissen SBM Offshore NV  
 Lid bestuur VEUO  
 Senior Advisor Bain Capital Private Equity

**De heer drs. D.R. Hooft Graafland**  
 Lid raad van commissarissen Koninklijke Ahold Delhaize NV  
 Lid raad van commissarissen Koninklijke FrieslandCampina NV  
 Voorzitter raad van commissarissen Lucas Bols NV  
 Voorzitter bestuur Stichting African Parks Foundation  
 Voorzitter bestuur Carré Fonds

**Mevrouw prof. mr. E.M.L. Moerel**  
 Hoogleraar Global ICT Law Tilburg University  
 Senior of Counsel Morrison & Foerster (Brussel)  
 Lid Cyber Security Raad  
 Voorzitter raad van toezicht Mauritshuis  
 Lid raad van toezicht SIDN  
 Non-executive director Topicus.com coop

**De heer drs. R.M.S.M. Munsters MiF**  
 Supervisory board member UnibailRodamcoWestfield SE  
 Non-executive director Moody's Europe  
 Non-executive board member BNY Mellon European Bank  
 Voorzitter raad van commissarissen Athora Netherlands

### Secretariaat

**Mevrouw mr. S.M. de Mik**  
 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,  
 directie Ondernemerschap

**De heer R.R.D van der Velde**  
 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,  
 directie Ondernemerschap

### Toehoorders

**Mevrouw mr. N. ten Kate**  
 Ministerie van Justitie en Veiligheid, directie Wetgeving en Juridische Zaken

**De heer L.D. Brouwer**  
 Ministerie van Financiën, directie Financiële Markten

### Extern juridisch advies

**Mevrouw mr. T. van den Berg**  
 NautaDutilh

**De heer mr. O.M. Buma**  
 NautaDutilh





